

Reflektion av de uppdaterade målen för gymnasiets läroplan (2019) i
“*Fokus*” läroböckerna i svenska som andraspråk

Anne-Lie Bergö

Jyväskylä Universitet

Institutionen för språk- och kommunikationsstudier

Humanistisk-samhällsvetenskapliga fakulteten

Biämnesavhandling

Maj 2022

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta	Laitos – Department Jyväskylän yliopisto
Tekijä – Author Anne-Lie Bergö	
Työn nimi – Title Vuoden 2019 lukion opetussuunnitelman perusteiden uusien painotusten realisoituminen ruotsin <i>Fokus</i> -oppikirjoissa	
Oppiaine – Subject Ruotsi, kasvatustieteet	Työn laji – Level Pro-gradu (sivututkielma)
Aika – Month and year Toukokuussa 2022	Sivumäärä – Number of pages 28
<p>Tiivistelmä – Abstract</p> <p>Tässä tutkielmassa selvitin, kuinka vuoden 2019 lukion opetussuunnitelman perusteiden uudet painotukset laaja-alaisten oppimistavoitteiden sekä oppiainekohtaisten moduuleille asetettujen tavoitteiden suhteen realisoituvat tarkastelemieni sähköisten <i>Fokus</i> -oppikirjojen osalta, joihin minulle annettiin ystävällisesti käyttöoikeus itse kustannusosakeyhtiö Otavalta. Yleisemmän katsauksen lisäksi tarkastelin lyhyesti vielä oppikirjojen tehtäviä opetussuunnitelmassa painotettujen opetuksen eriyttämisen sekä monilukutaidon näkökulmista. Tutkimusmetodinä noudatan laadullista sisällönanalyysiä jossa pyrin vertailemaan vuosien 2015 ja 2019 opetussuunnitelmia toisiinsa, sekä analysoimaan oppikirjoja vuoden 2019 opetussuunnitelman ja teorian pohjalta.</p> <p>LOPS2019 painottaa opetuksen eriyttämistä, oppilaiden yksilöllisten tarpeiden tunnistamista ja hyvinvointia. Oppilaita pyritään ohjaamaan arvioimaan omaa osaamistaan sekä omaksumaan itselleen sopivia oppimisstrategioita muun muassa kieliprofiilin laatimisella sekä itsearvioinnilla oppikirjan kappaleiden lopussa. Monitieteistä osaamista, monilukutaitoa sekä kriittistä lukutaitoa painotetaan myös osana lukio-opetusta. Yhtenä tärkeistä tavoitteista pidetään myös eettistä vastuuta sekä vuorovaikutusta, eritoten suullista vuorovaikutusta, globaalissa yhä digitalisoituvassa maailmassa, niin yhteistyön, tulevaisuuden, ympäristön, kuten myös monikulttuurisuuden näkökulmasta. LOPS2019 korostaa yksilöllisyyden, luovuuden sekä hyvinvoinnin merkitystä yhteisöllisessä, tasa-arvoisessa sekä vastuullisessa globaalissa maailmassa.</p> <p>Näihin oppikirjoissa on lähdetty vastaamaan tekstikappaleiden sisällöllisillä valinnoilla sekä teemaosiodien aiheilla. Jokaisessa kappaleessa harjoitetaan myös tasaisesti ja systemaattisesti käyttämään kieltä suullisesti erilaisissa viestintätehtävissä. Kielen ääntämisen harjoitteluun on myös varattu aikaa jokaisen kappaleen alusta. Eriyttämisen näkökulmasta tehtäviä on eri vaikeusasteelle, vaikeusaste merkittynä aina jokaisen tehtävän sivuun, sekä useilla sellaisilla soveltavimmilla tehtävillä, joissa saman sisällöllisen idean on voinut toteuttaa muutamalla eri tavalla, esimerkiksi joko videolla tai blogitekstillä. Monilukutaitoa kartutetaan erityyppisillä teksteillä sekä tehtävätyypeillä, erityisesti tiedonkeruutehtävillä. Epäselväksi kuitenkin jäi, kuinka kriittistä lukutaitoa pyritään edesauttamaan kirjan tehtävien osalta. Koska ehdin tarkastelemaan oppikirjoja vain ensimmäisten kolmen moduulin (vrt. kurssi) osalta on tutkimukseni liian rajallinen yleistykseen koko kirjasarjasta.</p>	
<p>Asiasanat – Keywords</p> <p>lukion opetussuunnitelman perusteet, LOPS2019, laaja-alaiset oppimistavoitteet, moduuli, toinen kotimainen kieli, eriyttäminen, monilukutaito, kriittinen lukutaito</p>	
Säilytyspaikka – Depository Jyväskylän yliopisto	

Innehållsförteckning

Förord

1. Inledning	5
2. Läroplan i den globala världen	7
2.1. Skillnader mellan läroplanerna år 2015 och 2019.....	8
2.2. Teorin om multilitteracitet och differentiering.....	10
3. Skillnader i språkinlärning och undervisning av andra språk (medellångt språk) mellan GLP2015 och GLP2019	12
4. Metod och material för analys	14
5. Hur har GLP2019 implementerats i läroböckerna “Fokus” 1-3?	15
5.1.1. Modul — RUB11.....	15
5.1.2. Modul — RUB12.....	17
5.1.3. Modul — RUB13.....	18
5.3. Multilitteracitet och differentiering av undervisning i läroböcker.....	20
5.4. Diskussion och resultat.....	22
6. Slutsats	24

Litteratur

Förord

Jag utexamineras i första hand som pedagog inom språkundervisningen. Utöver det är mina studier också fokuserade på samhällsvetenskap och internationalitet. Jag valde det här temat för min avhandling eftersom fenomenen i den globala världen och hur de avspeglas i bland annat läroplaner intresserar mig. Frågorna om utveckling av utbildning är enligt min uppfattning både intressanta och viktiga i alla tider och lägger grunden för vår gemensamma framtid.

Inledning

I denna avhandling ska jag huvudsakligen analysera den senaste Grunderna för gymnasiets läroplan (*GLP2019: Grunderna för gymnasiets läroplan 2019.*) som började användas i gymnasieskolorna hösten 2021, och mer exakt hur denna plan har implementerats i läroböcker. Dessutom kommer jag att jämföra denna kursplan med den tidigare kursplanen (*GLP2015: Grunderna för gymnasiets läroplan 2015.*). Hittills finns det få studier av GLP2019. Ändå ägnas flera arbeten åt den jämförande analysen av pedagogiska mål mellan GLP2015 och GLP2019. I dessa studier är det just målen för lärande och undervisning som undersöks. Läroplanerna ändras och utvecklas regelbundet och det är därför ett viktigt och aktuellt tema för avhandlingar.

Syftet med min avhandling är att analysera hur GLP2015 och GLP2019 skiljer sig från varandra när det gäller temaområden samt undervisningen och inläringen av det andra inhemska språket i gymnasiet. Jag kommer att granska hur de pedagogiska målen, dvs. temaområdena och ämnes- och modulmålen i GLP2019 implementeras i läroböckerna för medellång svenska. Dessutom kommer jag att granska begreppen multilitteracitet och differentiering ur uppgifternas och materialets synvinkel i läroböckerna, eftersom de diskuteras mycket i GLP2019. Differentiering är till exempel ett mycket omdiskuterat ämne i pedagogiska debatter. I min avhandling kommer jag att svara på följande frågor:

1. Vilka är de viktigaste skillnaderna mellan GLP2015 och GLP2019 när det gäller temaområdena och ämnes- och modulmålen för det andra inhemska språket, dvs. det medellånga svenska språket (B1)?
2. Hur implementeras temaområdena, samt ämnes- och modulmålen i GLP2019 i e-läroböckerna "*Fokus*" 1-3 (*Blom, A. 2021: Fokus: 1-2, 3. Otava*).
3. Hur implementeras multilitteracitet och differentiering i läroböckerna "*Fokus*" 1-3?

Eftersom den nuvarande kursplanen är fortfarande relativt ny hann jag bara analysera bokmaterialet för de tre första modulerna. Jag börjar med att jämföra årens 2019 och 2015 Grunderna för gymnasiets läroplan när det gäller temaområden samt ämnes- och modulumål.

2. Läroplan i den globala världen

Läroplaner speglar krav av sin samtid. För att säkerställa bästa möjliga utbildning för studenterna måste undervisningen vara aktuell. Läroplanerna förnyas och uppdateras med några års mellanrum. Målet för gymnasiets läroplan är i första hand att sätta grund för utbildning som förbereder studenter för framtiden. Gymnasiet förbereder studenterna för vidareutbildning, som universitet eller yrkeshögskola. I dag vill allt fler unga i Finland utbilda sig och det måste återspeglas i kvaliteten på gymnasieutbildningen. Gymnasieutbildningen har blivit en viktig del av det finländska utbildningssystemet för att öka antalet personer i högre utbildning och på så sätt förebygga problem i samhället på grund av till exempel utanförskap och fattigdom.

Statsrådets förordning om gymnasieutbildningen (*Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta*; Finlex.fi) har uppsatt några mål för gymnasieutbildningen. Enligt paragraf 1 § vägleds studenten att agera demokratiskt, ansvarsfullt och som en aktiv del av det lokala, nationella, europeiska och *globala* samhället. Gymnasieutbildningen ska enligt paragraf 2 § utveckla studenternas förmåga att tillägna sig, kombinera och använda sina kunskaper och färdigheter på ett allsidigt och allmänt sätt samt att *tillämpa det han eller hon har lärt sig på olika sätt, även över ämnesgränserna*. Dessutom ska studenternas sociala och internationella färdigheter utvecklas, vilket när det gäller språkinläring skulle innebära att man drar samband mellan det studerade språket och dessa områden, relaterat till studenternas eget liv och verklighet. Andra viktiga teman är etik, *kritiskt tänkande, kreativitet, interaktions- och samarbetsförmåga, kunskapsinhämtning samt färdigheter i IT-användning och tillämpning*. Här betonas kunskaper av multilitteracitet. Förmågan att uttrycka sig i skrift och muntligt på både inhemska språken, och när det gäller andra, mer eller mindre främmande språk, har också lyfts fram. Och slutligen ska gymnasieutbildningen enligt paragraf 3 § utveckla studenternas förmåga att bedöma och utveckla sin kompetens och identifiera sina egna styrkor och utvecklingsbehov. Här betonas vikten av elevernas egen *kompetens och självbedömning* och på det viset också differentiering av undervisning. (*Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta*; Finlex.fi)

2.1. Skillnader mellan läroplanerna år 2015 och 2019

Grunduppgiften för gymnasieutbildningen är att stärka den breda allmänbildningen. När det gäller gymnasieutbildningen omfattar detta de värderingar, kunskaper, färdigheter, attityder och viljan till och med förmågan att *tänka kritiskt och självständigt*, och leva ett ansvarsfullt, medmänskligt och samhällligt liv. Gymnasieutbildningen ger en mängd olika verktyg för att förstå de fenomen och kausalitet, eller de orsakssamband, som råder i världen och i livet.

GLP2019 betonar *global kompetens* jämfört med GLP2015. Global kompetens innebär att undervisningen enligt läroplanen ska organiseras på ett sådant sätt att studenterna får möjlighet att utveckla såväl sina internationella kompetenser som sina arbetslivs- och företagarkompetenser i den globala världen. Gymnasieutbildningens internationell karaktär gör studenternas erfarenhetsvärld mångsidigare, vidgar världsbilden och stärker förmågan att verka etiskt i en globaliserad värld av utmaningar och möjligheter. I FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling tas hänsyn till kompetensutvecklingen (FN Agenda 2030: 4.7), som beskriver de globala målen för hållbar utveckling. (GLP2019: 26)

Som en helt ny vägledande princip betonar GLP2019 principen om jämlikhet och likabehandling. Likabehandling innebär grundläggande rättigheter och möjligheter att delta för alla, och på så sätt, ta hänsyn till studenternas individuella behov. Studenterna uppmuntras att identifiera sina egna värderingar, attityder och resurser. Studenten vägleds att granska olika ämnen och sina egna åsikter utan könsspecifika förebilder, och att orientera sig mot sin framtid och sina egna mål med ett öppet sinne. Detta betyder också att studenternas olika behov värderas och svaras på med olika självbedömningar och inläringen av inlärningsstrategier, samt med differentiering av undervisning. (GLP2019: 20-26)

Gymnasieutbildningen bygger på temaområdena som behandlar aktuella samhällsfrågor och är gemensamma lärandemål för alla ämnen. Enligt GLP2015 var temaområdena för mångsidig kompetens följande:

1) aktivt medborgarskap, entreprenörskap och arbetsliv, 2) välbefinnande och trygghet, 3) hållbar livsstil och globalt ansvar, 4) kulturell kompetens och internationalism, 5) media och multilitteracitet, samt 6) teknologi och samhälle (GLP2015: 35-39). Enligt GLP2019 är

temaområdena för mångsidig kompetens följande: 1) kompetens för välbefinnande, 2) kommunikativ kompetens, 3) tvärvetenskaplig och kreativ kompetens, 4) samhällelig kompetens, 5) etisk kompetens och miljökompetens, samt 6) global och kulturell kompetens (GLP2019: 61-65).

GLP2019 har gjort en tydligare och mer riktad uppdelning mellan etisk kompetens och miljökompetens och global och kulturell kompetens. I GLP2015 omfattas dessa områden i sin tur delvis i områdena hållbar livsstil och globalt ansvar till och med kulturell kompetens och internationalism. GLP2019 granskar den etiska kompetensen och miljökompetensen ur ett perspektiv att studenterna ska kunna utvärdera och planera sin verksamhet utifrån etiskt ansvar.

GLP2019 stöds den internationella kompetensen av kommunikativ kompetens, samhällelig kompetens samt global och kulturell kompetens. Utöver dessa kommer tonvikten att läggas på global medborgarskap, kulturella och språkliga färdigheter, samarbetskompetens, samt på livslångt lärande (GLP2019: 26). Internationalism uppfattas med tonvikt på individens förmåga att agera i samhällen och i en multinationell global miljö.

Båda läroplanerna betonar kompetens för välbefinnande, men GLP2015 ger främst en överblick över välbefinnande och säkerhet, medan GLP2019 definierar välbefinnande som ett mer specifikt mål, enligt vilket studenten bygger sin identitet genom att identifiera sina styrkor och utvecklingsområden. För det krävs också att undervisningen differentieras enligt studenternas olika behov. (GLP2019:62)

I GLP2019 betonas kommunikativ kompetens och kreativ kompetens som nya temaområdena för mångsidig kompetens. I GLP2019 innehåller den kommunikativa kompetensen både välbefinnande och fördragsamhet. Samarbetsförmågan i en mångkulturell miljö lyfts också fram.

Temaområdet tvärvetenskaplig och kreativ kompetens i GLP2019 ersätter temaområdena media och multilitteracitet i GLP2015. Vikten läggs också vid tekniskt kunnande, vilket inte nämns särskilt i GLP2019. Istället för multilitteracitet en bredare uppgift med temaområdet tvärvetenskaplig och kreativ kompetens. GLP2015 lägger stor vikt vid tekniskt kunnande och sätt att använda det och olika medier. I GLP2019 återspeglas detta mer i betoningen på

kreativa och tvärvetenskapliga kompetenser, men på ett mer tillämpligt, kreativt sätt, till exempel ur den kritiska läskunnighetens synvinkel som är central i kunskaper av multiliteracy.

2.2. Teorin om multilitteracitet och differentiering

Så som Finlex betonar GLP2019 också kunskaper av multilitteracitet som en alltmer bredare kunskap och kritisk läskunnighet samt differentieringen av undervisning. Jag valde att granska dem separat eftersom jag, förutom att de betonas för gymnasieutbildningsändamål, också anser att de är viktiga ämnen för framtiden. Differentiering är en integrerad del av ett rättvist skolsystem, med multilitteracitet och kritisk läskunnighet som viktiga medborgerliga färdigheter i en ständigt föränderlig och global värld. Jag ska också analysera läroböcker lite närmare när det gäller dessa aspekter i slutet av den övriga analysen av materialet i läroböckerna.

Differentiering understryker behovet av alla studenter i klassrummet, när det gäller både de kämpande och de utmärkta studenterna (*Graham, Berman, & Bellert, 2015; Westwood, 2016*). Differentieringen är en primär inkluderande strategi som modifierar undervisnings- och inlärningsrutiner i klassrummet för att beakta studenternas olika inlärningsbehov, intressen och inlärningsätt (*Graham, Berman, & Bellert, 2015; Tomlinson, 2003*). En systematisk differentiering där undervisningsmetoder och lärandeaktiviteter modifieras proaktivt engagerar studenterna att lära effektivt (*Tomlinson, 2003*). Den digitala teknologin gör det också möjligt att få de alternativa sätten att lära sig mer lättillgängliga. Studentens språkliga förmågor kan utvecklas till exempel genom ritningar, animationer, informationssökning och videoobservationer (*Campigotto, McEwen & Demmans Epp, 2013; Fasting & Halaas Lyster, 2005; Geer & Sweeney, 2012; Looi, 2011*). Dessa multimodala tillvägagångssätt kan användas när man ger instruktioner, delar ut läromedel, eller för att göra anteckningar och vid bearbetning av det som redan har lärts (*Sormunen, K., 2020: 27*).

Studenternas motivation är en integrerad del av differentiering. Motivationen ligger bakom varför en person bestämmer sig för att prova en uppgift, hur länge han eller hon vill fortsätta

att försöka och hur mycket arbete han eller hon är villig att göra för att slutföra uppgiften (Roiha, A., Polso, J. & Repo, E., 2020: 33; Dörnyei & Ushioda 2013). Differentierad undervisning syftar till att öka studenternas delaktighet och engagemang i lärandeprocessen. Intresset för att lära sig ämnet har också en positiv effekt på studenternas självförmåga. Således är studenterna också bättre förberedda för mer utmanande inläringssituationer och uppgifter (Roiha, A., Polso, J. & Repo, E., 2020: 33; Nakamura & Csikszentmihalyi 2009).

När det gäller multilitteracitet definierar Linnakylä (1990: 3) grundläggande läskunnighet som förmågan att läsa och skriva texter. Buckingham (2018) talar om literacy som ett exempel på en ny typ av koncept. Ny medieteknik, praxis och former ger användarna nya sätt att kommunicera med varandra, och gör yttrandefrihet som en ännu större fråga. Läromedel och läroböcker bör innehålla uppgifter som aktiverar studenterna att använda sina egna livserfarenheter och preferenser, till exempel för att skapa sin egen mening tillsammans med de strukturer som studeras på ett andra eller främmande språk. Sulkunen (2020) stödjer detta genom att konstatera att för att studenterna ska lära sig att kommunicera med språket flytande och självständig, vore det bra att göra tydliga övergångar mellan vardagsspråket och språket som studeras i klassrummet.

Kritisk läskunnighet har nyligen blivit en viktig teori inom utbildning. Men enligt Behrman (2006) finns det inte sammanhängande strategier som skulle kunna tillämpas på undervisningen (Behrman 2006: 490). Behrman (Behrman 2006: 492) konstaterar också att tillämpning av teorin om kritisk läskunnighet i praktiken är en komplex uppgift som kräver innovativa lösningar. Till exempel genom att läsa flera olika texter, samtidigt som man upprätthåller en sund skepsis och motståndskraft mot informationen som står i texterna. Detta kan tillämpas på uppgifterna som instruerar studenterna att söka information på nätet eller läsa nyhetsartiklar med den språkkunskap de har. Även i olika projekt och presentationer där studenterna kan uttrycka sina tankar och funderingar. För att studenterna ska lära sig att känna igen desinformation måste de till exempel analysera nyheterna och verifiera fakta som presenteras för dem, oavsett ämnet, för det är nödvändigt att kunna kritiskt värdera information inom alla discipliner (Pyöriä, J., 2020: 28). Läromaterialet bör aktivt ställa frågorna som "varför", "vad" och "hur".

3. Skillnader i språkinlärning och undervisning av andra språk (medellångt språk) mellan GLP2015 och GLP2019

I det här kapitlet kommer jag att analysera och jämföra vilka nya element som finns i GLP2019 jämfört med GLP2015 när det gäller språkundervisning och lärandemål av svenska som andraspråk. Jag kommer att granska på de huvudsakliga skillnaderna när det gäller undervisningen av det medellånga svenska språket (B1-lärokurs).

Det medellånga svenska språket i gymnasiet består av obligatoriska och valfria moduler enligt GLP2019. Modulerna är jämförbara med kurserna som användes i GLP2015. Den första obligatoriska modulens syfte, dvs. RUB11, är att motivera och aktivera studenterna att lära sig det andra inhemska språket och att öka deras medvetenhet om den kulturella bakgrunden av svenska språket i Finland. Att identifiera sina egna styrkor och mål är också ett av de huvudmålen för vilket GLP2019 svarar med betoningen för självbedömningar och skapandet av en språkprofil under den första modulen, där de kan sätta upp mål för sitt lärande av språk och reflektera kring sina inlärningsstrategier och processer. GLP2019, jämförd med GLP2015, betonar också kommunikativa kompetenser med tonvikten på muntliga kompetenser i vardagliga interaktionssituationer. (*GLP2019: 138; GLP2015: 91-92*)

RUB12-modulens uppgift är att uppmuntra studenterna att använda svenska språket modigt och att utveckla sina egna interaktionsförmågor i olika situationer med hjälp av olika kommunikationskanaler. GLP2019 betonar också igen förmågor att ge och ta emot feedback och bedöma sina egna kompetenser. Nyckelfrågorna är användningen av svenska i vardagliga kommunikationssituationer, individens och samhällets välbefinnande, samt som ett nytt tydligt mål finns också övandet av uttal. (*GLP2019: 138; GLP2015: 91-92*)

RUB13-modulens uppgift är att stärka studenternas kunskaper av multilitteracitet samt deras förmågor att tolka och producera en mängd olika texter med hjälp av olika svenskspråkiga medier och källor vid informationssökning. Modulen behandlar aktuella och intressanta frågor för studenterna på svenska, men målet också är att granska olika nyhetstexter på svenska. Målen för den tredje modulen är nästan desamma mellan GLP2019 och GLP2015. (*GLP2019: 139; GLP2015: 91-92*)

För modulen RUB14 betonar GLP2019 jämförd med GLP2015 mer förmågan att uttrycka sin åsikt i skrift till exempel genom skapandet av en kort text på svenska (*GLP2019: 139; GLP2015: 91-92*). När det gäller modulen RUB15 betonas i GLP2019 iden av livslångt lärande och temana som ungdomars livshantering jämförd med GLP2015. Vikten är också att fortsätta den språkprofil som påbörjades i den första modulen. I denna modul kommer studenterna också att träna på att fylla i olika applikationer. (*GLP2019: 139-140; GLP2015: 91-92*)

Det specifika målet för de valfria modulerna i GLP2019 (modulerna RUB16 och RUB17) är att upprepa eller komplettera de teman som tas upp i läroplanens obligatoriska moduler efter studenternas intressen och behov, så att studenterna har en övergripande förståelse om sina språkkunskaper. Språkprofilen kompletteras målmedvetet efter studenternas egna behov. Målen för dessa valfria moduler har förblivit i stort sett desamma mellan den tidigare och den nya läroplanen, med undantag för vissa specifika betoningsskillnader. som skiljande betoningar finns i GLP2019 muntliga kompetenser och självbedömningen. Syftet är också att erbjuda till studenterna olika autentiska svenskspråkiga kontakter i olika miljöer (*GLP2019: 136-140; GLP2015: 92*). Viktiga teman som lyfts fram är etik och ansvar i användningen av sociala medier samt yttrandefrihet. (*GLP2019: 136-140; GLP2015: 92*)

4. Metod och material för analys

I det här kapitlet granskar jag på e-läroböckerna för de tre första modulerna i det medellånga svenska språket. Jag ska jämföra böckernas material och uppgifter med de mål som nämndes i GLP2019 gällande temaområden samt ämnes- och modulspecifika målen. I slutet av detta kapitel kommer jag att kortfattat granska uppgifterna och materialet utifrån perspektivet differentiering och multilitteracitet.

Min undersökning är en kvalitativ innehållsanalys och bygger på analys och jämförelse av materialet (Tuomi, J. och Sarajärvi A. 2018: 22-27: 138-142). Kvalitativ innehållsanalys kan tillämpas på ett brett spektrum av material, till exempel läroböcker (Schreier 2012: 3). Kvalitativ innehållsanalys fokuserar och begränsar analysen på specifika aspekter som är relevanta för forskningsfrågorna (Schreier 2012: 7). Resultaten kan presenteras i form av text och analys (Schreier 2012: 220). Innehållsanalys baseras på tolkning och resonemang från de valda uppgifterna i enlighet med den valda synvinkeln (Tuomi, J. u Sarajärvi A. 2018: 127). Syftet med den följande analys är att ta reda på hur de temaområden och modulmålen från GLP2019 implementeras i de valda läroböckerna, också när det gäller multilitteracy och differentiering av undervisning.

Som huvudmaterial finns det grunderna för läroplanen år 2015 (GLP2015: Grunderna för gymnasiets läroplan 2015.) och 2019 (GLP2019: Grunderna för gymnasiets läroplan 2019.) av Utbildningsstyrelsen i Finland. Dessutom språkets läroböcker "Fokus" 1-2 och 3 (Blom, A. et al. 2021: Fokus: 1-2, 3. Otava.). Jag fick tillgång till elektroniska versioner av läroböcker från förlaget "Otava" (Kustannusosakeyhtiö Otava). Eftersom GLP2019 är fortfarande relativt ny hann jag bara analysera bokmaterialet för de tre första modulerna.

5. Hur har GLP2019 implementerats i läroböckerna "Fokus" 1-3?

Under modulerna 1–2 skapar studenten en överblick över sin egen utveckling som inlärare och användare av det andra inhemska språket. Studenten börjar skapa sin egen språkprofil för att bli medveten om sina egna styrkor och utvecklingsområden redan i den första modulen. Språkprofilen ska förstärkas i varje modul. Från den första modulen ligger tyngdpunkten på att utveckla studentens språkinlärningsförmåga och inlärnings- och interaktionsstrategier utifrån hans eller hennes egen synvinkel, vilket också betyder att undervisningen måste differentieras efter studenternas olika behov. Uppmärksamhet ägnas också redan från början åt den aktiva muntliga produktionen och uttalet av språket. Från modul 3 kommer mer uppmärksamhet att ägnas åt tolkning och skrivning av olika typer av text. Den andra modulen fortsätter i läroboken direkt efter den första modulen. Moduler motsvarar kurser i GLP2019. (GLP2019: 137)

5.1.1. Modul— RUB11

Bland temaområdena betonar den första modulens lärobok (Blom, A. 2021: *Fokus: 1-2*. Otava.) kompetens för välbefinnande, kommunikativ kompetens och global och kulturell kompetens.

Alldeles i början av boken instrueras skapandet av en språkprofil, självbedömningar och bedömningar av andra studenters uppgifter. Efter detta uppmanas studenten att fundera över sin egen språkinlärningsförmåga, samt sina färdigheter, såsom svagheter och styrkor i språkinläring, men också när det gäller särskilt inläringen av svenska språket. Studenter informeras också om olika inlärningsstrategier med hjälp av tre korta videor med olika tips listade nedan (7-9). Tipsen har getts för inläringen av språket i allmänhet, inläringen av ordförråd, användningen av olika ordböcker och sökningen av information. Alldeles i början av boken finns också olika reflektionsuppgifter och instruktioner som kartlägger studentens egen kompetens (11-12). Dessa instruktioner fokuserar dock ganska mycket på själva början av boken kanske med tanken att studenten sedan kan granska eller jämföra sin egen utveckling med det senare. I början av varje avsnitt, genom boken, listas generella separerade

mål för varje avsnitt. Under dessa mål har studenterna en möjlighet att skriva sina egna mål, även om detta inte uttyckligen anges i boken. Vid det här laget kunde kanske en separat uppgift ha lagts in där studenterna instrueras att lägga till, antingen sina egna mål utöver de allmänna, eller att till exempel plocka ut de viktigaste målen för dem från de allmänna målen. I slutet av varje avsnitt finns en kort självutvärdering av de saker och färdigheter som lärs ut i själva avsnittet.

I varje avsnitt finns det några extra uppgifter för läraren att välja från vid behov, för dessa uppgifter är inte automatiskt synliga för studenterna. För avsnittet "*vardagskommunikation*" finns det flera sådana uppgifter som stödjer muntlig och spontan språkanvändning, bland annat uppgifter på uttal och kommunikation till och med olika roll- och reageringsuppgifter. För avsnitt om Sverige finns det flera par- och gruppuppgifter relaterade till kultur i Sverige. I extramaterialet för läraren i kapitlet om hobbyer och fritid erbjuds också en mängd olika tillämpade uppgifter. Särskilt goda uppgifter när det gäller de målen för språkinläring i den nuvarande läroplanen är uppgifter när man får söka efter nyheter om aktuella frågor kring temat. Att skapa en video av studenternas egna hobbyer är också en mycket bra och varierad uppgift. I temadelen "*fritid*" (43-67) får studenterna också bedöma och kommentera andra studenternas uttal och på så sätt lära att ge feedback. Som temat finns fritidsintresser, men även aktuella frågor som tid tillbringad på sociala medier.

Lärarens extramaterial erbjuder ett antal intressanta och varierande uppgifter, där studenterna kan tillämpa och använda sina språkkunskaper och öva sina interaktionsförmågor på ett effektivt sätt på svenska. Tillägsmaterialet erbjuder också uppgifter på olika språkmiljöer, vilket är ganska begränsat i själva textstyckena. Bokserien börjar starkt med övningen av uttal och muntlig kommunikation samt med bedömningen av det egna lärandet och kompetensen. Varje textstycke har uppgifter relaterade till ordförråd, lyssnings- och taluppgifter och läsförståelse. Syftet med den första modulen är förmodligen att ta tid på att öva bedömningen och att skapa den språkprofilen. Att öva och tänka på färdigheterna och strategierna för språkinläring är också under närmare granskning i boken. Det finns inte särskilt många textavsnitt för denna första modul, vilket också ger studenterna tid att öva på de muntliga kompetenserna och olika inlärningsstrategierna.

5.1.2. Modul— RUB12

Bland temaområdena betonar den andra modulens lärobok (Blom, A. 2021: *Fokus: 1-2. Otava.*) kompetens för välbefinnande, kommunikativ kompetens till och med etisk kompetens och miljökompetens.

I början av varje kapitel listas återigen de generella separerade målen för varje avsnitt. Vid dessa mål har studenterna igen en möjlighet att skriva ner sina egna mål. I slutet av varje avsnitt fyller studenterna i igen en självbedömning. Studenten utvärderar och funderar över hur han eller hon har studerat till exempel ord och vilket inlärningsätt som känns bäst.

Det första temat ”*familj och släkt*” (71-86) förbereder studenten att berätta om sitt eget liv, relationer och omgivning i olika situationer med hjälp av olika kommunikationskanaler. I temasektionen, såsom i hela boken, används mycket pararbete. Kompetens för teknologin och den kulturella kompetensen kommer på så sätt i förgrunden. Temat ”*skola*” (87-113) förbereder studenterna att uttrycka sina egna åsikter (99). Kreativt skrivande övas i en uppgift där man får skriva en blogguppdatering om sina egna gymnasiestudier (112). Uppgiften kommer också att ge ett möjlighet att använda egna bilder för extra kreativitet.

I teman ”*vänner*” (117–132), ”*utseende och kläder*” (133–150) och ”*mat*” (151–176) tas upp frågor om välbefinnande och etiska frågor i allmänhet. Andra teman som diskuteras är identitet, sociala relationer och empati. I avsnittet ”*utseende och kläder*” finns det en uppgift där man ska spela in en video och en uppgift där man får skriva en blogguppdatering på svenska gällande egen stil (144). Sådana uppgifter är mycket aktuella idag med den sociala mediernas kultur. Det är också bra för differentieringen att det finns flera möjligheter att komplettera en viss typ av uppgift. Som teman finns det i avsnittet till exempel hållbar konsumtion och *secondhand*. I avsnittet ”*mat*”, däremot, lyfts fram hälsosam livsstil, olika matvanor och välmående som aktuella frågor (162; 179; 194). Det finns bra uppgifter i lärarens extramaterial, till exempel för att skriva matdagbok, söka efter recept på nätet och lära känna svenska matbutikers hemsidor. De här uppgifterna aktiverar studenter på olika sätt över skolgränserna och ger autentiska miljöer för att använda svenska språket.

Studenternas välbefinnande och både allmänna etiska och miljömässiga frågor tas också upp i den sista texten i den andra delen av läroboken, som fokuserar på matvanor, hälsosam livsstil

och miljöfrågor samt välbefinnande, hälsa och stresshantering. I samband med stresshanteringen finns det i lärarens extramaterial till exempel en uppgift för mindfulnesssträning på svenska. Varje tema innehåller uppgifter som vägleder och aktiverar studenten att reflektera över temat i sitt eget liv.

Genom hela boken ger lärarens extramaterial användbara och varierande uppgifter som syftar till studentens muntliga och interaktionella färdigheter. I varje avsnitt av boken tas övandet av uttal som en separat fråga och helhet, men själva övningen av spontan muntlig kommunikation implementeras bara delvis. I lärarens extramaterial finns det däremot ett antal aktiverande uppgifter där studenterna kan använda språket som en del av en gemensam aktivitet, utnyttjande alla sina språkkunskaper. Studenterna kommer att utveckla sina färdigheter att ge och ta emot feedback, och att bedöma sina egna färdigheter. I avsnitten ges nyttiga fraser för kommunikationen. Temana är relaterade till studenternas egen vardag, individens och samhällets välbefinnande.

5.1.3. Modul — RUB13

Bland temaområdena betonar den tredje modulens lärobok (Blom, A. 2021: *Fokus: 3*. Otava.) tvärvetenskaplig och kreativ kompetens, kommunikativ kompetens, till och med global och kulturell kompetens.

I början av läroboken instrueras studenterna igen att fylla i sina språkprofiler och kartlägga sina egna allmänna språkkunskaper. Studenterna reflekterar över sig själva som studenter samt sätter upp mål för den blivande modulen. I början av läroboken finns också utrymme för en kort genomgång av frågeställningarna från de tidigare modulerna, till exempel genom olika spel. Studenterna får också testa sina muntliga språkkunskaper och uttal. Olika inlärningsstrategier granskas också igen med nya studietipsar i form av några korta videor och listor. Det ges även tips om praktiska saker som, till exempel att skriva ett mejl på svenska. Tips ges även för muntlig kommunikation, till exempel för att skapa en presentation på svenska. Varje avsnitt i boken ger utrymme att öva på uttalet i flera uppgifter.

Generellt sett är temana i boken baserade på kultur och media, till exempel Norden och finlandssvenskhet, källkritik, musik och svenska musiker, litteratur och film samt nordiska deckare. I varje temaområde får studenterna reflektera över sina egna vanor kring temat och i varje textstycke uttrycka sina åsikter och intressen, både genom att söka information utanför läroboken, dvs. på nätet, och till exempel genom att skriva korta texter. Studenterna har också en möjlighet att skapa en presentation, vilket stärker studenternas förmåga att agera i kommunikationssituationer.

Att söka information med hjälp av olika medier aktiverar studenternas kunskaper för multilitteracitet och källkritik. Studenterna får också reflektera över sina egna attityder och vanor. Temat "*media*" (77-89) har en mycket mångsidig och intressant uppgiftsrepertoar där man får lära känna ett brett spektrum av medier på svenska. Texten "*Våga vara dig själv*" (90-104) handlar om identitet, kreativitet, sociala medier, men också miljöfrågor och frågor om hållbara värderingar. Genom temana "*musik*" (105-115) och "*Nordic noir*" (146-162) får studenterna också söka information och skriva om sina egna intressen. Utöver bokens mer traditionella kulturtemana finns det också ett kort text om filmbranschen när det gäller filmer baserade på spel (159). Med musiktemat diskuteras hantering av känslor som en viktig aspekt av en ung människas välmående.

Uppgifterna i den tredje modulens lärobok var mer varierande än i de två andra modulerna. Studenternas bredare språkkunskap möjliggör mer tillämpliga och varierande uppgifter. Läroboken för den tredje modulen är utmärkt konstruerad och tar hänsyn till såväl de temaområdena som de ämnesspecifika målen nämnts i GLP2019. I läroboken görs det möjligt för studenterna att lära känna finlandssvenska, svenska och andra nordiska kulturfenomen samt svenskspråkiga medier. I uppgifterna instrueras studenterna att söka information med hjälp av svenskspråkiga källor. I läroboken erbjuds också ett brett utbud av aktuella teman intressanta för ungdomar i den globaliserade världen. Individens och samhällets välbefinnande återspeglas också i frågor som sociala medier och hållbart livsstil.

Lärarens extramaterial ger en mängd värdefulla varierande uppgifter och nyttiga tipsar, för vilka förhoppningsvis kommer att lämnas tid i klassrummet. Också placeringen av textstyckena efter varje temaområde känns intuitivt. Även om olika moduler betonar olika inlärningsmål eller temaområde, har de fortfarande egenskaper från alla temaområdena. Den

kommunikativa kompetensen verkar vara ett tydligt återkommande mål och temaområde genom alla tre moduler.

5.2. Multilitteracitet och differentiering av undervisning i läroböcker

Hösten 2019 publicerades GLP2019 för gymnasiet. GLP2019 betonar bland annat multilitteracitet och kritisk läskunnighet till och med differentiering oavsett ämnet, så det är viktigt att utveckla läromedel som betonar dessa färdigheter.

Kunskaper av multilitteracitet tränas i läroböckerna genom skapandet av tydliga övergångar mellan vardagsspråket och språket som studeras i klassrummet till exempel genom användningen av studenternas egna intressen. Skapandet och tolkandet av olika bilder, grafik, kartor, videor och kombinationer av dessa implementeras i "*Fokus*" läroböckernas uppgifter ganska bra med några sådana uppgifter. Uppgifterna i läroböckerna "*Fokus*" 1-2 och 3 låter studenterna öva sina kunskaper av multilitteracitet genom skapandet och tolkandet av olika texter, genom granskningen av olika svenskspråkiga medier och med olika informationssökningsuppgifter på nätet. Studenterna har en möjlighet att lära känna olika språkmiljöer såsom olika webbplatser på nätet.

Undervisningen är ny ganska nätfokuserad enligt uppgifterna i läroböckerna, och det är också väldigt lätt för studenterna att automatiskt använda just nätet med sådana uppgifter där man måste hämta informationen själv. Det finns också fysiska böcker lämpliga för olika nivåer av kompetenser. Till exempel med temat litteratur och "*Nordic noir*" kunde studenterna också läsa eller bara söka information ur fysiska böcker. Multilitteracitet innebär dock förmågan att tolka och producera alla slags talat och skriftligt språk av olika format. Nu har till exempel de studenterna som bara använder de e-läroböcker inte tillgång till någon form av tryckt bok.

Kompetensen av multilitteracitet som ett inlärningsmål återspeglas i de tre första modulerna genom olika uppgifterna och formaten av texterna. Bra exempel på detta är den korta dialogen av någon vardagssituation i form av en video i nästan varje avsnitt. Ibland

instrueras också studenterna att antingen spela in en motsvarande diskussion om sig själva enligt videon eller diskutera ämnet på något annat sätt.

En annan viktig aspekt att tänka på när man skapar studiematerialet är att de ska utveckla studentens förmåga för kritisk läskunnighet. Detta kan tillämpas på uppgifterna som instruerar studenterna att söka information på nätet eller läsa nyhetsartiklar med den språkkunskap de har. Även i olika projekt och presentationer där studenterna kan uttrycka sina tankar och funderingar. För att studenterna ska lära sig att känna igen desinformation måste de till exempel analysera nyheterna och verifiera faktumen som presenteras för dem, oavsett ämnet, för det är nödvändigt att kunna kritiskt värdera information inom alla discipliner (Pyöriä, J., 2020: 28). Läromaterialet bör aktivt ställa frågorna som "varför", "vad" och "hur", och uppmuntra studenterna att uttrycka sina åsikter också med andra språket. I läroböckerna "Fokus" har studenterna en möjlighet att diskutera sina intressen och åsikter kring temana. I läroböckerna är det dock inte så tydligt markerat i vilka uppgifter som övar kompetenser av kritisk läskunnighet. Så samtidigt som läroboken är ett lysande och viktigt lärarverktyg och vägledning måste man vara kritisk mot den och justera uppgifter för att bättre uppnå de satta målen, till exempel när det gäller just övande av kritisk läskunnighet.

Den digitala teknologin gör det också möjligt att få de alternativa sätten att lära sig mer lättillgängliga. Studentens språkliga förmågor kan utvecklas till exempel genom ritningar, animationer, informationssökning och videoobservationer. Dessa multimodala tillvägagångssätt kan användas när man ger instruktioner, delar ut läromedel, eller för att göra anteckningar och vid bearbetning av det som redan har lärts (Sormunen, K., 2020: 27). De "Fokus" studieböckerna innehåller flera uppgifter av detta slag. Det finns videodialoger och instruktioner samt olika informationssökningsuppgifter.

När det gäller differentiering av undervisning i sin tur i de svenska språkets "Fokus"-läroböcker finns i det lärarens extramaterial olika tipsar för differentiering av uppgifterna. Huvudtexterna kan till exempel läsas som karaoke, så studenter kan följa och läsa texterna efter den ursprungliga talhastigheten och uttalet. Uppgifternas svårighetsgrad är också markerad bredvid uppgiften i varje avsnitt. Studenterna har också en möjlighet att välja till exempel mellan att skriva en video eller skriva ett blogginlägg på temat vid behov. Det finns också en hel del individuella uppgifter på olika nivåer i varje avsnitt.

Studenternas motivation är en integrerad del av differentiering. Differentierad undervisning syftar till att öka studenternas delaktighet och engagemang i lärandeprocessen. Intresset för att lära sig ämnet har också en positiv effekt på studenternas självförmåga. Således är studenterna också bättre förberedda för mer utmanande inlärningsituationer och uppgifter (Roiha, A., Polso, J. & Repo, E., 2020: 33; Nakamura & Csikszentmihalyi 2009). Att utnyttja studenternas egna intressen som en del av det de studerar är ett bra sätt att öka deras aktivitet och motivation att studera. I "Fokus"-läroböckerna får studenterna använda sina kreativa kompetenser och uttrycka sina intressen i en mängd olika uppgifter.

5.3. Diskussion och resultat

GLP2019 betonar i korthet differentiering och erkännande av studenternas individuella behov och inlärningsstrategier, samt inläringen att reflektera och självbedöma. Tvärvetenskapliga kunskaper och multilitteracitet samt kritisk läskunnighet i den digitaliserade världen mycket betonas. Som viktiga målen finns också ansvar och kommunikation i den globala världen när det gäller till exempel frågor om samarbete, framtid, miljö och multikulturalism. GLP2019 betonar viktigheten av individualitet, kreativitet och välbefinnande i en kollektiv, jämlik, global och ansvarsfull värld.

Nästan varje modul av medellång svenska i GLP2019 sätter upp tydligare mål för kommunikation jämfört med GLP2015. Särskild uppmärksamhet ägnas åt muntliga färdigheter och övningen av uttalet. Uttalet övas naturligt redan i början av textstyckena. Då kan studenterna bli uppmärksamma på de uttalsreglerna redan vid de första lyssningarna på den nya texten. Studenternas förmågor att bedöma och reflektera kring sina egna kunskaper betonas genom självbedömningarna i slutet av varje avsnitt i de läroböckerna, och genom att fylla i en språkprofil. Utöver detta uppmuntras studenterna också att komma med kreativa lösningar på olika frågor som diskuteras under modulernas gång, och att uttrycka sina åsikter, värderingar och synpunkter kring temana.

När det gäller de tre första modulerna lyfts i läroböckerna fram flera temaområden. Kompetenser av multilitteracitet och differentieringen av undervisning betonas tydligt genom

olika uppgifter som handlar om till exempel informationssökning eller studenternas egna intressen. Uppgifternas svårighetsgrad markeras alltid bredvid uppgiften, vilket är en fördel när det gäller differentiering, men kan också orsaka oönskade reaktioner från studenterna. Studenterna kan börja medvetet undvika så kallade mer utmanande uppgifter och/eller känna sig omotiverade om mer utmanande uppgifter inte går bra. Här ägnas kanske för mycket uppmärksamhet åt hur utmanande uppgiften är, snarare än åt själva uppgiften. Kanske vore det bättre om bara läraren hade tillgång till informationen av uppgifternas svårighet. I korthet finns det för differentiering olika uppgifter för olika nivåer. Tipsar för differentiering presenteras i lärarens eget material. Kunskaper av multilitteracitet praktiseras genom olika informationshämtningsuppgifter och genom olika typer av uppgifter och texter.

Läroböckerna har lyckats med uppgifterna som aktiverar studenterna, för tyngdpunkten i de flesta uppgifterna, på sätt och vis, ligger på pararbete. I läroböckerna finns det också till exempel flera uppgifter som instruerar studenterna att läsa om ett utvalt tema på nätet och att diskutera det med andra studenter och med läraren, eller att söka efter och sedan presentera ett verkligt exempel på ett utvalt tema (*constructivist learning characteristics; Schreier, M., 2012: 37*). Materialets och språkanvändningssituationernas autenticitet, såväl som studenternas egna erfarenheter som en del av språkinläring, är viktiga faktorer i lärandet (*task-based language teaching; Brown, H.D., 2014: 237*). Genom pararbete, och till exempel bedömningen av parets kompetenser, utvecklas studenternas språkkunskaper och studiemotivation. Den här kooperativa inlärningsstrategien indikerar effektivare inläringen av språk i jämförelse med den lärarbaserade inlärningsstrategien (*Liao, Hui-Chuan, 2006: 179*). Enligt Slavins (1995). Den kooperativa inlärningsstrategien möjliggör kognitiv utveckling, eftersom studenterna har då motivationen att lära sig, och att uppmuntra och hjälpa varandra. Dessutom håller Vygotsky med om att socialisering underlättar inläring, eftersom processen att arbeta med andra ger studenterna en möjlighet att verka inom hans eller hennes "zon av proximal utveckling". Zon för proximal utveckling har definierats av vad en elev kan göra utan hjälp och av vad en elev kan åstadkomma med hjälp av antingen kamrater eller vuxna (*Vygotski, L. S., 1982: 185*)

6. Slutsats

Temaområdena i GLP2019 betonar bland annat etisk kompetens och miljökompetens. Mål av denna typ ägnas ofta mindre uppmärksamhet åt när det gäller framtida behov av språkkunskaper. Den hållbara utvecklingen, till exempel, anses ofta vara relaterad till den fysiska miljön, såsom ekologi eller återvinning, och därmed är klassificerade mer som naturvetenskapliga problem (*Maijala, M., u dp., 2021: 3; Tani u Aarnio-Linnanvuori 2020*). Enligt en omfattande undersökning av ämneslärare ägnar språklärare minst uppmärksamhet åt frågorna som rör hållbar utveckling, eftersom de inte ansåg dem relevanta för sitt eget ämne (*Maijala, M., u dp., 2021: 3; Uitto u Saloranta 2017*).

Så frågan är i vilken utsträckning och vilka temana som behövs beakta i språkundervisningen när det gäller hållbar utveckling, etisk kompetens osv., om det redan tas upp i undervisningen i andra ämnen? När ämnen, relaterade till exempel till hållbar utveckling tas upp i alla ämnen, inklusive språk, får studenterna också intrycket att den tillhör till livets alla områden. Språken är inte fristående från det. Ett sätt är att ta med texter om dessa ämnen i språkundervisningen (*Maijala, M., et al., 2021: 4; Sund & Gericke 2020*). I läroböckerna finns temana som hållbar utveckling och etik i förgrunden särskilt i temana som återvinning, ansvaret på sociala medier, identitet och hälsosamma livsstilar.

Läroböcker är primära läromedel, källor, från vilka studenter får de grundläggande kunskaperna. Studiematerialet påverkar utvecklingen av studenternas psykiska hälsomönster och om informationen som ligger i böckerna är något ofullständig, kan det leda till ständiga missförståelser. Alltid innan man bestämmer att använda några studieböcker eller annat läromedel, bör läraren kritiskt utvärdera innehållet i dem. Materialet som används måste gå överens med den använda undervisningsmetoden, nivån på studenternas kognitiva utveckling och de lärandemål som anges i den nationella läroplanen. (*Khine, M. S., 2013: 13*)

I denna avhandling jämförde och granskade jag de elektroniska materialen och uppgifter från de elektroniska språkläroböckerna "Fokus" 1-2 och 3 (*Blom, A., 2021: Fokus: 1-2, 3. Otava.*) i medellång svenska (B1) för denna läroplan (2019). Dessutom granskade jag begreppen multilitteracitet och differentiering ur uppgifternas och materialets synvinkel i läroböcker för dem betonades mycket i GLP2019. I denna avhandling försökte jag svara på frågorna: Vilka

är de viktigaste skillnaderna mellan GLP2015 och GLP2019 när det gäller temaområdena och ämnes- och modulmålen för det andra inhemska språket, dvs. det medellånga svenska språket (B1)? Hur de temaområdena, samt de ämnes- och modulmålen för GLP2019 (*GLP2019: Grunderna för gymnasiets läroplan 2019.*) implementeras i de "Fokus" 1-3 e-läroböckerna? Hur implementeras multilitteracitet och differentiering, som betonas i GLP2019, i "Fokus" 1-3?

GLP2019 konkretiserar betydelsen av individualitet och välbefinnande för studenterna i en kollektiv, global och ansvarsfull värld. GLP2019 betonar temaområdena som kompetens för välbefinnande, kommunikativ kompetens och tvärvetenskaplig och kreativ kompetens som nya viktiga gemensamma mål. Förmågan att samarbeta i en mångkulturell, global miljö betonas och internationella färdigheter är fortfarande mer exakt definierade. Det betyder att internationella kompetenser är viktiga i idags global värld. Studenterna borde också stärka sina förmågor av kritisk läskunnighet enligt GLP2019. Studenterna vänjer sig vid att bedöma behovet och betydelsen av olika aspekter i sitt liv för att klara sig i framtiden. Studenternas kunskaper av multilitteracitet kommer också att stärkas.

Läroböcker är det viktigaste läromedlet, källan från vilken studenterna får kunskap i första hand. Utbildningsmaterialet påverkar studenternas tänkande, vilket betyder att läraren måste kritiskt utvärdera dem. De material som används måste motsvara den undervisningsmetoden som används, nivån på studenternas kognitiva utveckling och de inlärningsmålen som anges i den nationella läroplanen (Khine, M. S., 2013: 13). I framtiden skulle det vara nyttigt och intressant att studera exakt hur kritisk läskunnighet kan implementeras när det gäller språkets läroböcker. Dessutom, även om etiska och miljömässiga kompetenser redan har implementerats relativt väl i materialet jag har granskat, kunde det vara intressant i framtiden att studera hur dessa teman, till och med andra globala teman, utforskas och utvecklas i läromaterialena när det gäller språkundervisning. Denna studie hade också sina begränsningar, eftersom endast ett serie av läroböcker valdes och endast tre första modulerna beaktades. Därför är det inte möjligt att göra stora generaliseringar, eftersom omfattningen av denna studie är för begränsad.

Litteratur

Primära källor

- Blom, A., Kaunisto, S., Paasonen, M., & Salonen, A. (2021). *Fokus: Kurs 1-2* (1. p.). Otava.
- Blom, A., Kaunisto, S., Paasonen, M., & Salonen, A. (2021). *Fokus: Kurs 3* (1. p.). Otava.
- GLP 2015: *Grunderna för gymnasiets läroplan 2015*. Helsinki: Opetushallitus. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/172124_lukion_opetussuunnitelman_perusteet_2015.pdf (hämtad den 25 april 2022)
- GLP 2019: *Grunderna för gymnasiets läroplan 2019*. Helsinki: Opetushallitus. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/lukion_opetussuunnitelman_perusteet_2019.pdf (hämtad den 25 april 2022)

Sekundära källor

- Asl, E.H. (2015). *Comparative Study of Grammar Translation Method (GTM) and Communicative Language Teaching (CLT) in Language Teaching Methodology*. Human Journals [online] 1 (3), 16-25. <http://ijsrm.humanjournals.com/wpcontent/uploads/2015/09/3.Esmaeil-Heydari-Asl.pdf> (hämtad den 25 april 2022)
- Behrman, E. H. (2006). *Teaching about language, power, and text: A review of classroom practices that support critical literacy: The author examines a number of articles published between 1999 and 2003 that present lessons or units to support critical literacy at the upper primary or secondary levels*. Journal of Adolescent & Adult Literacy [online] 49 (6), 490.
- Brown, H.D. (2014). *Principles of language learning and teaching* (6th edition). New York: Pearson
- Buckingham, D. (2018). Foreword. In C. A. Scolari (Ed.), *Teens, media and collaborative cultures: Exploiting teens' transmedia skills in the classroom*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra, 5-7.
- Campigotto, R., McEwen, R., & Demmans Epp, C. (2013). *Especially social: Exploring the use of an iOS application in special needs classrooms*. *Computers and Education*, 60, 74–86. doi: 10.1016/j.compedu.2012.08.002
- Fasting, R.B. & Halaas Lyster, S.-A. (2005). *The effect of computer technology in assisting the development of literacy in young struggling readers and spellers*. *European Journal of Special Needs Education*, 20(1), 21–40. doi:10.1080/0885625042000319061
- Graham, L., Berman, J., & Bellert, A. (2015). *Sustainable Learning: Inclusive Practices for 21st Century Classrooms*. Cambridge: Cambridge University Press. doi: 10.1017/CBO9781107280243
- Geer, R., & Sweeney, T. A. (2011). *Students' voices about learning with technology*. *Journal of Social Sciences*, 8(2), 294–303.

- Khine, M. S. t. (2013). *Critical Analysis of Science Textbooks: Evaluating instructional effectiveness*. Springer Netherlands.
- Liao, Hui-Chuan. (2006). *Effects of Cooperative Learning on Motivation, Learning Strategy Utilization, and Grammar Achievement of English Language Learners in Taiwan*. University of New Orleans Theses and Dissertations. 329. <https://scholarworks.uno.edu/td/329> (hämtad den 25 april 2022)
- Linnakylä, P. & Takala, S. (toim.) 1990. *Lukutaidon uudet ulottuvuudet*. Jyväskylä: Kasvatustieteiden tutkimuslaitos.
- Maijala, M., Heikkola, L. M., Laine, P., Mutta, M., Mäntylä, K., Rose, J., & Vaakanainen, V. (2021). *Eettisyys ja kestävä kehitys kielten opetuksen ja kielten opettajien koulutuksen tulevaisuuden haasteena. Kieli, koulutus ja yhteiskunta, 12(2)*. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/74888/1/Eettisyys%20ja%20kest%C3%A4v%C3%A4%20kehitys.pdf> (hämtad den 25 april 2022)
- Tomlinson, C.A., Brighton, C. Herberg, H., Callahan, C.M., Moon, T.R., Brimijoin, K., Conover, L.A. & Reynolds, T. (2003). *Differentiating Instruction in Responce to Student Readiness, Interest, and Learning Profile in Academically Diverce Classrooms: A Review of Literature*. Journal of the Education of the Gifted, 27(2/3), 119–145.
- Pyöriä, J., tiedekunta, H., Sciences, F. o. H. a. S., laitos, K. j. v., Studies, D. o. L. a. C., yliopisto, J., . . . 301. (2020). *Improving students' critical reading and multiliteracy skills: A material package*. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/72494/URN%3aNB%3afi%3ajyu-202011056531.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (hämtad den 25 april 2022)
- Roiha, A., Polso, J. & Repo, E. (2020). *How to succeed in differentiation: The Finnish approach*. John Catt Educational Ltd.
- Schreier, M. (2012). *Qualitative Content Analysis in Practice*. Thousand Oaks (California): Sage publications
- Schreurs, J., Dumbraveanu, R. (2014). *A Shift from Teacher Centered to Learner Centered Approach*. *International Journal of Engineering Pedagogy* [online] 4 (3), 36-41. <https://online-journals.org/index.php/i-jep/article/view/3395> (hämtad den 25 april 2022)
- Slavin, R. E. (1996). *Research on cooperative learning and achievement: What we know, what we need to know*. Contemporary Educational Psychology, 21, 43-69.
- Sormunen, K. (2020). *From inclusive practices to personal strategies: Teachers and students designing together for digitally supported science learning*. University of Helsinki. <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/314553/FROMINCL.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (hämtad den 25 april 2022)
- Sulkunen, S., Saario, J., Tuovila, S., Kairaluoma, L., Majonen, V., keskus, M. a. v., . . . Finnish. (2020). *Monilukutaito eri oppiaineissa*. Lapin yliopisto https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/71264/LuKi_opas_WEB_40-49.pdf?sequence=1&isAllowed=y (hämtad den 25 april 2022)
- Tani, S. & Aarnio-Linnanvuori, E. (2020). *Ympäristö- ja kestävyyskasvatus osana ainedidaktiikkaa*. Ainedidaktiikka 4(3), 1–3.

- Tuomi, J. and Sarajärvi A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.
- Uitto, A. & Saloranta, S. (2017). *Subject teachers as educators for sustainability: A survey study*. Education Sciences, 7(1).
- Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta:
<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180810?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=lukio#a810-2018> (hämtad den 25 april 2022)
- Westwood, P. S. (2016). *What teachers need to know about differentiated instruction*. Melbourne: Australian Council for Educational Research.
- Vygotski, L. S., Koski-Jännes Anja, K., Helkama, K., Koski-Jännes, A. & Lurija, A. R. (1982). *Ajattelu ja kieli*. Weilin + Göös.
- YK:n *kestävän kehityksen ohjelma Agenda 2030*
https://kestavakehitys.fi/documents/2167391/2186383/Agenda2030_ep%C3%A4virallinen+suomennos.pdf/707fe444-6540-49d6-86a3-fd6bee1cf345/Agenda2030_ep%C3%A4virallinen+suomennos.pdf/Agenda2030_ep%C3%A4virallinen+suomennos.pdf?t=1461157452000 (hämtad den 25 april 2022)